

СЕМАНТИКО-СТИЛІСТИЧНА ДОМІНАНТА: ПРОБЛЕМА ІНТЕРПРЕТАЦІЇ

Руслана Ріжко. Семантико-стилістична домінанта: проблема інтерпретації

Статтю присвячено характеристиці терміна „домінанта”, використаного у сучасній лінгвістичній науці, обґрунтовано визначення „семантико-стилістична домінанта”.

Ключові слова: домінанта, семантико-стилістична домінанта, ключові слова, індивідуально-авторська картина світу, поетичний текст.

Руслана Рижко. Семантико-стилистическая доминанта: проблема интерпретации

Статья посвящена характеристике термина „доминанта”, используемого в современной лингвистической науке, обоснованно определение „семантико-стилистическая доминанта”.

Ключевые слова: доминанта, семантико-стилистическая доминанта, ключевые слова, индивидуально-авторская картина мира, поэтический текст.

Ruslana Rizhko. Semantically-stylistic dominant: problem interpretation

The article is dedicated to the analysis of the basic attempts of the use in scientific literature of term „dominant”, to the grounded of determination of „semantically-stylistic dominant”.

Key words: dominant, semantically-stylistic dominant, key words, individually author picture of the world, poetic text.

Актуальним у сучасній мовознавчій науці є питання, пов'язані з вивченням домінантних елементів у системі художнього стилю письменника, репрезентантів його індивідуально-авторської картини світу з властивими їй аксіологічними нашаруваннями української етнокультури.

Незважаючи на широкий спектр лінгвістичних досліджень, присвячених аналізу художнього тексту (праці Н. С. Болотнової, І. Р. Гальперіна, М. І. Голянич, В. В. Дятчук, С. Я. Єрмоленко, В. А. Кухаренко, Л. А. Лисиченко, А. К. Мойсієнка, Л. О. Пустовіт та ін.), зокрема через ключові слова (наукові розвідки Ю. І. Зуєнка, Л. Г. Масенко, Н. О. Ніколіної, В. В. Петровського, Н. М. Сологуб, В. М. Титикало, С. В. Форманової тощо), проблема „Художня домінанта і поетичний текст” не розв'язана. Відкритим є питання про семантико-стилістичні домінанти в українській поезії кінця ХХ – початку ХХІ століття. Це й мотивувало вибір теми дослідження.

Мета статті – проаналізувати основні спроби використання в науковій літературі терміна „домінанта”, зокрема обґрунтувати визначення „семантико-стилістична домінанта”.

Характерною ознакою мовностилістичної організації художніх текстів, зокрема поезій, вважають наявність у їх складі обов'язкових конструктивних повторюваних лексем. Для позначення таких лінгвоодиниць дослідники художнього дискурсу часто послуговуються терміном „домінанта”¹. „домінанта”¹. Однак найчастіше його вживають без визначення, як щось загально зрозуміле, хоча, на нашу думку, він вимагає конкретизації.

Так, зарубіжні мовознавці поняття „домінанта” використовують у різних лінгвістичних ракурсах, виділяючи:

- **домінанти російського мовленнєвого жанру світської бесіди** (аналізує В. В. Дементьев у статті „Світська бесіда: жанрові домінанти і сучасність” [11]);

- **структурні (діалектичні) домінанти** (Н. В. Зененко [14] на матеріалі іберо-романських мов розглядає діалектику функціонально релевантних домінант у масштабі мовної граматики; закономірні взаємозв'язки між різними функціонально-семантичними категоріями граматичної домінанти тощо);

- **культурні домінанти** (найважливіші для певної лінгвокультури концепти визначає В. І. Карасик [18]. Учений акцентує на тому, що ціннісна картина світу² містить важливі для культури смисли, **культурні домінанти**, сукупність яких утворює відповідний тип культури, що підтримується

¹ Відзначимо, що термін і поняття *домінанти* як основного принципу координування рефлексорної діяльності мозку вперше були запропоновані у 1923 році фізіологом-філософом О. Ухтомським (праця „Учення про домінанту”). Вчений зазначає, що домінанта – „головна мелодія” життя [35, с. 335], зв'язний у собі тип мислення, який допомагає особистості синтетично „будувати проект” буття [35, с. 373–374].

² „Ціннісна картина світу в мові є вираженням семантичного закону, згідно з яким найважливіші предмети і явища життя народу отримують різноманітну і детальну номінацію” [18, с. 142].

і зберігається в мові [18, с. 118]. Ю. С. Степанов говорить у цьому випадку про *константи культури* [32], М. Ф. Алефіренко – *культурні концепти* [1]);

- **метафоричні репрезентації домінантних концептів** (в індивідуально-авторській картині світу австрійського поета Р. М. Рільке досліджує Л. А. Єрофеева [12]¹);

- **цінність як домінанту ієрархії концептів** *data, information, knowlence* (у своїх працях обґрунтовують О. Б. Кітова, О. В. Кравченко [19]);

- **інтертекстуальність** (цей тексто-дискурсивний феномен як *одну зі стильових домінант* російського поетичного дискурсу ХХ століття, що виявляється в різних видах і формах, розглядає О. М. Хакамі [37]);

- **ключові слова** (Н. О. Ніколіна стверджує, що ключові слова створюють у тексті семантичні комплекси, навколо яких групуються синонімічні одиниці, асоціативні лексеми, однокореневі слова, повтор їх у тому чи іншому контексті, як правило, не випадковий. Відповідно, ключові слова, базуючись на повторі, формують *семантичну домінанту* тексту [28, с. 187]).

Як бачимо, зарубіжні вчені не подають повної дефініції поняття „*домінанта*”, але спроектовують нашу увагу на такі його характеристики: важливість, наявність функціонально-семантичних категорій, концептуалізація дійсності, метафоричність, репрезентація художнього стилю, повторюваність (зумовлена авторськими інтенціями). На нашу думку, позитивним є те, що В. І. Карасик, Л. А. Єрофеева, О. Б. Кітова, О. В. Кравченко розглядають домінанти (домінантні концепти) у вимірі когнітивної та лінгвокультурної парадигм, які „представляють значеннєвий простір художнього тексту як структуру, що „проростає” в культуру, ментальність народу, його креативно-мовну діяльність” [39, с. 27].

В українській лінгвістиці цей термін також використовували.

Так, Д. І. Ганич, І. С. Олійник у „Словнику лінгвістичних термінів” *домінанту* (лат. *dominans (dominantis)* – панівний) представляють як один із членів синонімічного ряду, довкола якого групуються всі інші слова-синоніми цього ряду; стрижнева лексема. „Домінантою, чи стрижневим словом синонімічного ряду, є слово, найбільш загальне за лексичним значенням і здебільшого нейтральне в експресивному й стилістичному відношенні” [6, с. 70].

С. В. Форманова *домінантними одиницями*, що виявляють індивідуальний стиль письменника, називає ключові слова², які дають можливість через мову глибше осмислити творчу особистість автора, його естетичне кредо [36, с. 1] („ключове слово – важливий елемент, домінанта художнього тексту М. Коцюбинського” [36, с. 13]).

Ю. І. Зуєнко послуговується терміном *художньо-сміслові домінанти* (стосовно епітетних словообразів, які є ключовими у поетичних текстах Т. Мельничука) [15].

А. М. Приходько стверджує, що основними „опорними точками” лінгвокультури є *концептуальні домінанти* – „вербалізовані смисли середовища побутування етносу, його життєвого досвіду” [30, с. 149]; цінності, що втілені в духовні ідеї, позначені словом з високим ступенем узагальнення. Іноді їх називають „ключовими словами культури”³ [30, с. 150]. А. Вежбицька зазначає, що ключові слова – показники окремої культури [3, с. 35]; „центральні точки”, навколо яких організована культура [3, с. 37].

Кожний із названих учених має своє розуміння мови (слова), лінгвокультури, художнього тексту, представляючи різні сфери лінгвістичного зацікавлення, однак спільне в них одне: інтерпретування домінантних одиниць як *ключових (стрижневих, опорних)*, виразників ідіостилу письменника, репрезентантів культури, носіїв концептуальної інформації.

¹ Дослідниця визначає, що домінантними в поетичній картині світу Р. М. Рільке є концепти емоційної (*почуття* [як архетип], *страх, самотність, любов*), темпоральної (*час* [як архетип], *день, вечір, ніч*) та філософської (*життя, смерть*) сфер [12, с. 4].

² Дослідниця подає визначення *ключових слів* – „де розряд високочастотної автосемантичної лексики художнього тексту, яка становить його автосемантичне ядро (на лексичному рівні) і виступає як вектор інтерпретації художнього тексту” [36, с. 4].

³ Як частина концептуальної картини світу (відбивається у свідомості у вигляді вторинного існування об’єктивного світу як результат абстрагованої діяльності *homo loguens*) концептуальні домінанти набувають особливої значущості, коли „обрастають” застиглими асоціаціями, метафоризованими образами, наповнюються оцінними стереотипами й установками... [30, с. 150]. „Утворюючи в ієрархії національних цінностей ніби проміжний шар між лінгвокультурою і власне культурою, концептуальні домінанти в той же час належать обом сферам. З одного боку, вони є семантичним екстрактом смислів і значень тих слів, що нюансують тезаурус культури, а з другого, – вони є згустками аксіологічних настанов цієї культури” [30, с. 153].

На наш погляд, таке трактування домінант є доцільним, адже вони важливі не високою частотою вживання в художній мові, а передусім здатністю формувати підтекст твору, впливати на розгортання сюжетно-тематичних ліній, надавати тексту смислової значущості (виступають „стрижневим смисловим орієнтиром, який дозволяє читачеві розглядати текст як певну ієрархію значень – опорних семантичних смислових точок, що у функціональній взаємодоповнюваності вибудовують структуру й смислову цілісність дискурсу” [8, с. 60]).

Відзначимо, що українські літературознавці також активно використовують поняття „*домінанта*”.

Так, О. С. Кухар-Онишко вважає *домінантами* (а їх може бути і дві-три в певному ідіостилі) ті визначальні риси, що виділяють індивідуальний стиль з-поміж інших, допомагають найяскравіше виразити творчу особистість [21, с. 50]. Цю думку підтримує Н. М. Шумило, яка аналізує *стильову домінанту* прози С. Васильченка [41].

Ми також дотримуємось цієї точки зору, оскільки аналізована поетична творчість кінця ХХ – початку ХХІ століття є насамперед самоактуалізацією майстрів слова, які відповідно до своїх етноментальних характеристик, психологічних основ, креативності мислення та буттєвих пріоритетів вибудовують індивідуально-авторський текстосвіт, формуючи його ідейно-смислові та мовно-естетичні домінанти за законами особистісного переживання життєвих цінностей.

Д. С. Наливайко досліджує *домінанти національних культур*, що зумовлювали певний тип реалістичної поетики у світових літературах [26].

С. М. Луцак у монографії („Домінанта як ментальне осердя художньо-естетичного процесу (на матеріалі української літератури межі ХІХ – ХХ століть)”) на підставі ідей творця теорії домінанти фізіолога-філософа О. Ухтомського про загальнонауковий феномен домінанти, який охоплює собою царину і мисленнєвої, і комунікативної діяльності людини, вибудовує концепцію *художньої домінанти як головного ментального осердя*, здатного синергетично структурувати динаміку народження, а також поетикального і рецептивно-комунікативного буття всіх компонентів художньо-естетичного матеріалу [23].

Як бачимо, більшість дослідників, що послуговуються терміном „*домінанта*”, оперують ним у межах художнього тексту. Однак виникає потреба уточнення цього поняття в системі різнорівневих одиниць мовної структури поетичного тексту.

Підтримуючи думку вчених про те, що *домінанти* належать до репрезентантних одиниць індивідуального стилю письменника (С. В. Форманова, О. С. Кухар-Онишко), конкретизуємо зміст названого поняття в контексті українського поетичного дискурсу кінця ХХ – початку ХХІ століття. У зв’язку з цим у роботі запропоновано поняття „*семантико-стилістична домінанта*”. Його доцільність обґрунтовуємо тим, що загальнонауковий термін „*домінанта*”¹ уживається для позначення „основних”, „визначальних”, „переважаючих”, „стрижневих” складників (лексем, конструкцій) художнього тексту, а поняття „*семантико-стилістична домінанта*”, хоч і спроектовує увагу на вказані лінгвоодиноці (структури), однак насамперед сфокусовує на важливості їх змістового наповнення та стилістичної функції.

Термін „*семантичний*” об’єднує різні рівні мови, оскільки проблема значення – загальнонаукова. Саме це умотивовує акцент на змістовому, семантичному аспекті, закладеному в понятті „*семантико-стилістична домінанта*”.

Термін „*стилістичний*” насамперед актуалізує увагу на ознаках, особливостях індивідуального (творчого) почерку певного письменника. Оскільки мова йде про поетичний текст, якому властиві образність, експресивність, емоційність, асоціативність, термін „*семантико-стилістичний*” акцентує на змістовому (як вірогідна структура референційно-сигніфікативних і оцінно-емотивних ознак [27, с. 367]) та стилістичному потенціалах домінантних лінгвоодиноць.

Уведення терміна „*семантико-стилістична домінанта*” для позначення конструктивних (базових, ключових) елементів поетичного дискурсу кінця ХХ – початку ХХІ століття зумовлене прагненням розширити науковий апарат при аналізі художнього тексту у зв’язку з осмисленням типології мовно-образних структур, характерних для поетичного континууму.

Матеріал проведеного нами дослідження дає підстави стверджувати, що *семантико-стилістична домінанта* – це образно-змістова єдність, реалізована в лексичних, синтаксично-стилістичних структурах – здебільшого повторюваних мовних одиницях поетичного тексту, які, маніфестуючи концептуальну й художньо-образну (експліцитну й імпліцитну, аксіологічну,

¹ Домінанта – „Основна, панівна ідея, головний, панівний принцип. // Основна ознака або найважливіша складова частина чого-небудь...” [4, с. 316].

комунікативно-прагматичну, когнітивну, етнокультурну) інформації, формують індивідуально-авторську креативну картину світу. Залежно від текстової функції це поняття співвідноситься не тільки з *лінгвооддиницею*, а й із *концептом* (етно- та ідіоконцептом).

Як показав аналіз, *семантико-стилістичними домінантами* в українській поезії кінця ХХ – початку ХХІ століття виступають:

- **тропείчні структури** (метафори, художні означення, порівняння) + паронімічна атракція (в поетичних текстах задекларованого періоду насамперед реалізує тропотвірну функцію¹: *Тремтить зелена липи лапа* (17, с. 41), *Тут стільки висі висіяли в рань / Нам птах-зорянич і зорянка-птаха* (25, с. 77); *Дні випурхують за вікна голубами голубими* (42, с. 68); *Світилися кіоски, як кіотики. / А повінь заливала верболози / По саме небо і по самі котики. / О, як було нам весело, як весело* (20, с. 71) тощо);

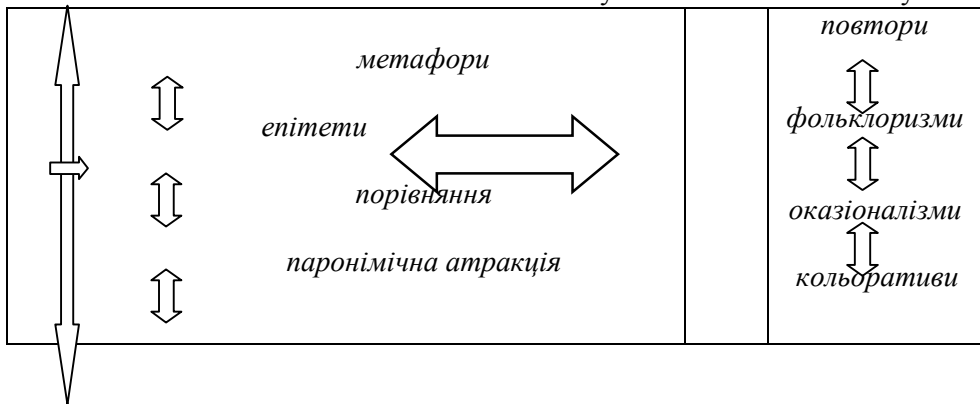
- **стилістичні фігури** (повтор та його різновиди: анафора (*Бери мене, доле, не бійся, / Бери мене, щастя крилате, / Бери мене, болю незнаний...* (24, с. 26)), епіфора (Збирачі легенд і міфів – / поміж вивітрених румовищ сну. / **Черлений і чорний – / на білому / і то тільки на білому.** / *Ити на голос, / як важко йти лише / на голос. / Голос – черлений і чорний / на білому / і то тільки на білому* (13, с. 20)), анепіфора (**Яка зелена тиша навкруги!** / *Довкіл п'янке липневе різнотрав'я. / І поплавка стрімкого завмирання / На плесі, що в хустині з окуги. / Тут плине час привільно, без снаги / Стежиною від хати на помості. / Дрімає серце у солодкій млості. / **Яка зелена тиша навкруги!*** (16, с. 16)), епанафора (*Квіти цмину зацвітають. / **Зацвітають** квіти цмину. / Як дитину, колисаю / свого серця половину* (31, с. 56)), градація (**І чорної райдуги біле тіло / І чорні очі, як сто криниць. / І чорної райдуги небо згоріло, / І райдуга впала на землю ниць** (5, с. 105)) та ін.);

- **фольклоризми** (*калина* (По росі холодній **калинові** грона / Приносив коханій – у руці рука... / *Дівчина-калина – ягідка червона: / З вигляду прекрасна, а на смак – гірка* (33, с. 52)), *верба* (До тебе стежка бігла на морозі. / Хто протоптав її? / ...може, подруга далеких літ, / Коли ще місяць загравав з **вербою?** (29, с. 79)), *явір* (І постарайтесь, я вас дуже прошу, / щоб **явір** тихі сльози витирав (2, с. 4)), *барвінок* (Кінь весільний у водах / Несе тебе на верхів'ї – / **барвінком** пахне і тихо / Співають сиві жінки (7, с. 54)), *чебрець* (Бувало, мама на Русалю, / Коли ще сонце не зійшло, / Мене будила й посилала / За **чебрецем** – аж за село. / І враз у хаті вся долівка / Зеленим зіллям зацвіла. / Здавалося: духмяне літо / Приніс я в хату з-за села. / І вдома стало так святково, / Мов не було у ній і зла... (40, с. 25)) та ін.);

- **оказіональні номени** (Було б тобі в ті дні, печальний **кароок**, / не ружі нетривкі, не вірші дарувати... (34, с. 123); *Соняшниці* юно посміхалися. / Соняхи пливли йще в безгрішниках, / А любов ходила в них за п'ятами / І пекла їм п'яти першим соромом (22, с. 489); *Як сліпа далина, як луна кам'яна – / **Серцестрахів** моїх **серцестіни*** (42, с. 46); ...і збираючи **пазл-спогад** / ми заледве тримаємось купи (38, с. 110); *Вітчизно-сльозе-мріє-сну,* / Прийми болінь моїх весну (5, с. 143); *Я звикла вже гратися в гру, / Дитячу гру: „**ТАКІНІНЕКАЗАТИ / ЧОРНОГОЙБЛОГОНЕНАЗИВАТИ**”* (9, с. 230) тощо);

- **лексеми на позначення кольору** (Затим піду, відсікаючи / Кроки, шукаючи в пам'яті / Твоїх **чорних** повік (10, с. 195); ...у тім горі за **білим** росм / туманів косе / ясна паня (10, с. 50); *А тебе я, кохана, впізнав, / хоч не пахла, як злива, / із холодних космацьких отав / твоя посмішка **сива*** (34, с. 41); *В пустелі **сизих** вечорів, / в полях безмежних проти неба / о, скільки слів / і скільки снів / мені наснилося про тебе* (20, с. 125); *знаю: / після цих дощів / виростуть великі **жовті** безсмертники...* (34, с. 121); *І в передзахіднім промінні / З **блакитно-білої** імлі / Ще довго так вуста камінні / Мені трояндами цвіли* (34, с. 133) та ін.).

Визначені *семантико-стилістичні домінанти* умовно можна схематизувати так:



¹ сприяє зближенню семантично далеких понять за звуковим принципом, утворюючи метафоричні, атрибутивні та компаративні структури.

Наведена схема репрезентує взаємозв'язок домінантних мовних категорій (кожна з них може входити до складу іншої).

Значення домінант, репрезентованих як структура (метафорична, порівняльна), мотивоване семантикою компонентів. Воно тяжіє до багатовимірності, притаманної їм потенційно як лінгвоодинаціям і водночас одиницям художнього (поетичного) тексту, зорієнтованого на образність, експресивність, переосмислення (додаткове прирошення смислів), символізацію.

Отже, **основні ознаки** семантико-стилістичних домінант:

- семантична багатовимірність (нашарування індивідуально-авторського смислу);
- полівалентність (здатність вступати у різні зв'язки з іншими ключовими лінгвоодинаціями);
- здебільшого – повторюваність у тексті (текстах).

Семантико-стилістичні домінанти в поетичному дискурсі кінця ХХ – початку ХХІ століття виконують такі **основні функції**:

- **креативну** (виступають художніми засобами індивідуально-авторського переосмислення дійсності);
- **когнітивну** (є ментальними образами; набувають символічного значення);
- **прагматичну** (виражають ставлення мовця до висловленого; привертають увагу реципієнта, стимулюючи його до дешифрування імпліцитної інформації).

Отже, основне призначення семантико-стилістичної домінанти – виконувати функцію текстотвірної одиниці та репрезентувати індивідуально-авторський стиль (константи світобачення письменника, його ціннісні орієнтації). У поетичному дискурсі кінця ХХ – початку ХХІ століття вона виступає не тільки способом вербального оформлення об'єктивної дійсності, але й особливою формою її пізнання та структурування (креативного переосмислення), засобом впливу на свідомість та емоційний світ реципієнта, концентруючи в собі різні „рубрики” досвіду.

Література

1. Алефиренко Н. Ф. Поэтическая энергия слова. Синергетика языка, сознания и культуры : [монография] / Николай Алефиренко. — М. : Academia, 2002. — 394 с.
2. Андрухович Ю. І. Екзотичні птахи і рослини з додатком „Індія” : [колекція віршів] / Юрій Андрухович. — Івано-Франківськ : Лілея-НВ, 2002. — 112 с.
3. Вежбицкая А. Понимание культур через посредство ключевых слов / Анна Вежбицкая / [Пер. с англ. А. Д. Шмелева]. — М. : Языки славянской культуры, 2001. — 288 с. — (Язык. Семиотика. Культура. Малая серия).
4. Великий тлумачний словник сучасної української мови (з дод. і допов.) / [уклад. і голов. ред. В. Т. Бусел]. — К. — Ірпінь : ВТФ „Перун”, 2005. — 1728 с.
5. Вінграновський М. С. Вибрані твори : у 3 т. / Микола Вінграновський. — Т. 1: [поezії]; [вступна стаття Т. Салиги]. — Тернопіль : Богдан, 2004. — 400 с.
6. Ганич Д. І., Олійник І. С. Словних лінгвістичних термінів / Д. І. Ганич, І. С. Олійник. — К. : „Вища школа”, 1985. — 360 с.
7. Герасим'юк В. Поет у повітрі : [вірші і поеми] / Василь Герасим'юк. — Львів : Кальварія, 2002. — 144 с.
8. Голянич М. І. Внутрішня форма слова і дискурс : [монографія] / Марія Голянич. — Івано-Франківськ : Видавничо-дизайнерський відділ ЦПП Прикарпатського національного університету імені В. Стефаника, 2008. — 296 с.
9. Дві тонни : антологія поезії двотисячників / [упоряд. Б.-О. Горобчук, О. Романенко]. — К. : Вид-во Романенка „Маузер”, 2007. — 304 с.
10. Дев'ятдесятники : антологія нової української поезії. — Тернопіль : Лілея, 1998. — 224 с.
11. Дементьев В. В. Светская беседа : жанровые доминанты и современность / В. В. Дементьев // Жанры речи : Сборник научных статей. — Саратов : Изд-во Государственного учебно-научного центра „Колледж”, 1999. — С. 164—185.
12. Ерофеева Л. А. Метафорические репрезентации доминантных концептов в поэтической картине мира Р. М. Рильке : дис. ... канд. филол. наук : спец. 10.02.04 „Германские языки” / Ерофеева Лариса Анатольевна. — Саратов, 2007. — 241 с.
13. Жупанський О. І. Розсипаний час : [вірші] / Олег Жупанський. — К. : МП „Ювенікс”, 1997. — 96 с.
14. Зененко Н. В. Диалектика структурных доминант: грамматика и дискурс (на материале иберо-романских языков) : автореф. дисс. на соискание учен. степени доктора филол. наук : спец. 10.02.19 „Теория языка” / Зененко Наталья Викторовна. — Москва, 2010. — 48 с.
15. Зуенко Ю. І. Епітетні словообрази як художньо-смислові домінанти поезій Тараса Мельничука / Ю. І. Зуенко // Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна : Серія філологія — 2005. — № 659. — Вип. 44. — С. 63—65.
16. Калашник В. С. Біла зоря : [поезії] / [передм. лауреата Шевченківської премії Ст. Сапеляка] / Володимир Калашник. — Харків : Майдан, 2006. — 78 с.

17. Калитко К. Портретування асфальту : [поезії] / Катерина Калитко. — К. : Смолоскип, 2004. — 98 с. — (Лауреати „Смолоскипа”).
18. Карасик В. И. Языковой круг : личность, концепты, дискурс : [монографія] / В. И. Карасик. — Волгоград : Перемена, 2002. — 477 с.
19. Китова Е. Б., Кравченко А. В. Ценность как доминанта иерархии концептов *data, information, knowlence* / Е. Б. Китова, А. В. Кравченко // *Studia Linguistica Cognitiva*. Вып. 1. Язык и познание : Методологические проблемы и перспективы. — М. : Гнозис, 2006. — С. 257—275.
20. Костенко Л. В. Вибране / Ліна Костенко. — К. : Дніпро, 1989. — 559 с.
21. Кухар-Онишко О. С. Індивідуальний стиль письменника : генезис, структура, типологія : [монографія] / О. С. Кухар-Онишко. — К. : Вища школа, 1985. — 176 с.
22. Літургія кохання : антологія української любовної лірики кінця ХІХ – початку ХХІ століття / [упоряд., передм., довідки про авт. І. Лучука]. — Тернопіль : Навчальна книга – Богдан, 2008. — 728 с.
23. Луцак С. М. Домінанта як ментальне осердя художньо-естетичного процесу (на матеріалі української літератури межі ХІХ – ХХ століть) : [монографія] / Світлана Луцак; [наук. ред. Р. Т. Гром'як]. — Івано-Франківськ : Фоліант, 2010. — 400 с. — іл.
24. Людкевич М. Й. Старий годинник : [поезії] / Марія Людкевич. — К. : Молодь, 1991. — 104 с.
25. Мойсієнко А. К. Вибране : [поезії і переклади] / [передмова акад. М. Г. Жулинського] / Анатолій Мойсієнко. — К. : Фенікс, 2006. — 528 с.
26. Наливайко Д. С. Домінанти систем національних культур і міжнаціональні літературні зносини (на матеріалі реалістичної літератури ХІХ ст.) // Наливайко Д. С. Теорія літератури й компаративістика / Д. С. Наливайко. — К. : Вид. дім. „Києво-Могилянська академія”, 2006. — С. 65—90.
27. Никитин М. В. Основы лингвистической теории значения / М. В. Никитин. — М. : Высшая школа, 1988. — 167 с.
28. Николина Н. А. Филологический анализ текста : учеб. пособие [для студ. высш. пед. учеб. заведений] / Н. А. Николина. — М. : Издательский центр „Академия”, 2003. — 256 с.
29. Олійник Б. І. Сива ластівка : [поезії] / [іл. Ю. А. Чеканюка] / Борис Олійник. — [3-тє вид., доп.]. — К. : Веселка, 1995. — 127 с. : іл.
30. Приходько А. М. Концепти і концептосистеми в когнітивно-дискурсивній парадигмі лінгвістики / А. М. Приходько. — Запоріжжя : Прем'єр, 2008. — 332 с.
31. Савка М. Квіти цмину / Мар'яна Савка. — Харків : „Видавництво Старого Лева”, 2006. — 128 с.
32. Степанов Ю. С. Константы. Словарь русской культуры. Опыт исследования / Ю. С. Степанов. — М. : Школа „Языка русской культуры”, 1997. — 824 с. : 51 илл.
33. Ткачівський Я. В. Воскресіння : [поезії] / Ярослав Ткачівський. — Івано-Франківськ : „Перевал”, 1995. — 120 с.
34. Улюблені вірші про кохання : [жіночий примірник] / [упоряд. Б. Щавурський]. — Тернопіль : Вид-во „Навчальна книга – Богдан”, 2007. — 256 с.
35. Ухтомский А. А. От двойника к собеседнику (1927–1929) : [из дневников, записных книжек и писем разных лет] // Ухтомский А. А. Доминанта / А. А. Ухтомский; [гл. ред. Е. Строганова]. — Санкт-Петербург : Питер, 2002. — С. 335—391.
36. Форманова С. В. Ключові слова у мовній картині світу М. Коцюбинського : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. філол. наук : спец. 10.02.01 „Українська мова” / С. В. Форманова. — К., 1999. — 17 с.
37. Хаками О. Н. Русский поэтический интертекст в аспекте системных отношений : текстологический и текстотипологический анализ : автореф. дисс. на соискание учен. степени канд. филол. наук : спец. 10.02.02 „Русский язык” / Хаками Оксана Николаевна. — Минск, 2007. — 23 с.
38. Харківська барикада № 2 : антологія сучасної літератури. — К. : Факт, 2008. — 232 с.
39. Художній текст – слово – образ : лінгвостилістичний аналіз : [монографія] / [М. І. Голянич, І. О. Бабій, Н. Я. Іванишин та ін.]; за ред. М. І. Голянич. — Івано-Франківськ : Видавництво Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника, 2010. — 408 с.
40. Чопей І. Осінні акварелі : [вірші] / [передм. Д. Г. Білоуса; худож. Ю. В. Правдохіна] / Іван Чопей. — К. : Веселка, 1994. — 62 с. : іл.
41. Шумило Н. М. Сильова домінанта прози Степана Васильченка / Н. М. Шумило // Індивідуальні стилі українських письменників ХІХ – початку ХХ ст. : зб. наук. праць / [відп. ред. М. Т. Яценко]. — К. : Наукова думка, 1987. — С. 291—310.
42. Яровий О. Небо в нетрях : [поезії] / [передм. Ю. Мушкетика] / Олександр Яровий. — К. : Укр. письменник, 1995. — 87 с. — (Міжнародний конкурс „Гранослов”).